

Waterstelling

'Het is essentieel dat er een bronaanpak komt voor medicijnresten'

In deze rubriek leggen wij steeds een stelling voor aan drie personen die op de een of andere manier te maken hebben met water en het onderwerp van de stelling.

Carla Dik-Faber
woordvoerder Water, Tweede
Kamerfractie ChristenUnie

'De ChristenUnie wil dat de hoeveelheid geneesmiddelen die via het riool in ons water terecht komt, snel wordt teruggedrongen. Ook het ontwerp voor het tweede Nationale Waterplan erkent dat dit hard nodig is. Het kost veel geld om medicijnresten uit het water te halen, maar vanuit het oogpunt van milieu en gezondheid hebben we geen andere keus. Een aanpak bij de bron is het beste.

Het is tijd voor concrete maatregelen, waarbij we de hele waterketen onder de loep moeten nemen, te beginnen bij de 'vervuilingsbron'. Een groot deel komt op een beperkt aantal locaties in het afvalwater: bij ziekenhuizen en zorginstellingen. Zuiveringsmaatregelen die we hier nemen, hebben de grootste impact, waardoor ze ook kostenefficiënt zijn.

Het voorkómen van medicijnresten in het water is een gezamenlijke verantwoordelijkheid en daarom is het nodig dat alle partijen in de waterketen hierover tot een akkoord komen. Het gaat dan niet alleen om de zorginstellingen. Apotheken en de VNG moeten afspraken maken over een laagdrempelige inzameling van geneesmiddelen. Waterschappen en drinkwaterbedrijven moeten afspraken maken over maatregelen bij waterzuiveringsinstallaties. De geneesmiddelenindustrie moet breed onderzoek financieren naar de effecten van geneesmiddelen op het milieu en daar rekening mee houden bij de ontwikkeling van medicijnen.

Er zijn ook duidelijke normen nodig voor stoffen in het grond- en oppervlaktewater. Het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water (Bkmw) bevat echter alleen signaleringswaarden. Ik vraag mij af of dit voldoende is. We zien nu al dat maatregelen die genomen moeten worden, niet altijd worden uitgevoerd. Ze worden opgenomen in gebiedsdossiers, waarvoor verschillende partijen verantwoordelijk zijn. Omdat dit geen spijkerharde afspraken betreft, blijkt opname in zo'n dossier nog geen garantie voor uitvoering.

Ook vanuit woningen komen medicijnresten via het riool in het water terecht. Het zuiveren van water bij de bron is daardoor niet altijd haalbaar. Wel zie ik kansen voor specifieke groepen patiënten die veel medicijnen gebruiken. Het zou wel eens rendabel kunnen zijn om hier maatregelen te nemen die vergelijkbaar zijn met het ophalen van urine van zwangere vrouwen bij het project 'Moeders voor Moeders'.

Natuurlijk, we kunnen niet alles dichtregelen en maatwerk blijft nodig. Maar we moeten er wel voor zorgen dat de urgentie die schoon water heeft, door alle betrokkenen wordt gevoeld. De grootste uitdaging is te komen met praktische oplossingen. Slagen we daar niet in, dan worden de kosten voor de samenleving en de gevolgen voor het milieu uiteindelijk alleen maar groter.'

'Voorkomen is beter dan genezen. Dat geldt in de zorg, maar ook voor geneesmiddelrestanten in het milieu. Resten die niet in het afvalwater terecht komen, hoeven er ook niet uitgehaald te worden. Alle partijen in de keten kunnen hieraan bijdragen.

De geneesmiddelfabrikanten richten zich met andere partijen op het zoveel mogelijk voorkomen van geneesmiddelrestanten in het milieu. Bijvoorbeeld door te stimuleren dat patiënten de gepaste hoeveelheid geneesmiddelen meekrijgen, het aanpakken van verspilling, gepast medicijngebruik in de laatste levensfase, het verbeteren van therapietrouw en het optimaal gebruiken van geneesmiddelen via een VWS-project dat dit stimuleert.

In samenwerking met onder meer EurEau, de Europese vereniging van drinkwater- en afvalwaterzuiveringsbedrijven, benadrukt onze branche dat geneesmiddelen niet door het toilet moeten worden gespoeld. Verder blijven we erop wijzen dat overgebleven geneesmiddelen moeten worden teruggebracht naar de apotheek. Tevens wordt onderzocht hoe bij de apotheek ingeleverde geneesmiddelen weer kunnen worden meegegeven aan andere patiënten. Ook kijken wij tijdens de hele levensloop van geneesmiddelen naar effecten op het milieu en ontwikkelen wij maatregelen om die effecten te minimaliseren. Hiertoe zet de sector het project Eco Pharmaco Stewardship in. Dit voorziet in een aanpak op maat die milieuzorgen adresseert en tegelijkertijd de toegankelijkheid van geneesmiddelen voor patiënten borgt. Een onderdeel hiervan is een continue milieurisicoanalyse, ook nadat het geneesmiddel al op de markt is.

Door goede praktijkvoorbeelden te delen, willen de geneesmiddelfabrikanten een nog betere zuivering van afvalwater bereiken. Milieu-informatie wordt ook steeds beter beschikbaar. Voor alle nieuwe geneesmiddelen wordt al een milieubeoordeling uitgevoerd. Voor oudere geneesmiddelen loopt onder de vlag van de Europese Commissie een onderzoeksprogramma om methoden te ontwikkelen om te bepalen welke oudere geneesmiddelen prioriteit moeten hebben. Tenslotte investeren we in 'Green Pharmacy', de ontwikkeling van 'groenere' geneesmiddelen en productiemethoden. Met andere partijen geeft de geneesmiddelensector dus al invulling aan een bronaanpak. Wij zetten dat graag samen voort.'

Armand Voorschuur
senior beleidsadviseur Nefarma

Walter van der Meer
directeur Oasen, voorzitter Vewin-
stuurgroep Waterkwaliteit

'Als drinkwaterbedrijf zorgen we er altijd voor dat het drinkwater schoon blijft, ongeacht de kwaliteit van de bron. Er zijn steeds betere technieken om water te zuiveren. Zo doet Oasen onderzoek naar volstrooms membraanfiltratie, waarmee we grondwater uit het Groene Hart zuiveren tot drinkwater. Wij zien dat onze westelijk gelegen waterwinningen de komende jaren door klimaatverandering en zeespiegelstijging steeds zouter zullen worden. De membraan-techniek stelt ons in staat om goed voorbereid te zijn op deze toekomst, omdat we daarmee naast zoutverwijdering ook de best mogelijke watersamenstelling kunnen realiseren.

Het ligt ons enorm na aan het hart om het watersysteem schoon te houden. Wat er niet in zit, hoeft je er immers ook niet uit te halen. Alle stoffen die je met membraanfiltratie uit het water haalt, komen in de concentraatstroom terecht. Die stroom wordt afgevoerd naar de afvalwaterzuivering, waardoor je het probleem niet oplost, maar verplaatst. Het water in Nederland wordt voor vele doeleinden gebruikt. Andere sectoren hebben er dus eveneens baat bij dat het water zo schoon mogelijk blijft: denk aan de land- en tuinbouw, veeteelt en visserij. Daarom horen resten van medicijnen simpelweg niet thuis in het milieu.

Met de toenemende vergrijzing voorzien we als risico dat er meer medicijnresten in het milieu terecht gaan komen. Daarom heeft de watersector het gezamenlijk 'Plan van aanpak geneesmiddelen in de waterketen' aangeboden aan het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Het plan bevat drie sporen, waar bronaanpak er een van is. Alleen als de watersector, de zorgsector, de farmaceutische industrie en de verschillende overheden de handen ineenslaan, kunnen we ervoor zorgen dat het Nederlandse water van goede kwaliteit blijft. Hoe goed onze zuiverings-techniek straks ook is, ik kan het alleen maar eens zijn met de stelling dat een bronaanpak essentieel is voor medicijnresten. Voorkomen is immers beter dan genezen.'